

Додаток 12
до Інструкції з впровадження
покращення гігієни рук в
закладах охорони здоров'я та
стаціонарних соціально-
медичних установах
(пункт 11 розділу IV)

Описання Протоколу оцінки дотримання правил гігієни рук

Запитання	Відповідь
«Що?»	Набір форм для безпосередньої оцінки дотримання правил гігієни рук і, таким чином, для оцінки відповідності: форма спостереження – використовується для збору даних про дотримання правил гігієни рук при оцінюванні медичного персоналу під час надання ними медичної допомоги; дві форми розрахунку відповідності (базова і розширена) – допомагає розрахувати показники відповідності на основі даних, що отримані в формах спостереження.
«Чому?»	Збір даних щодо дотримання працівниками правил гігієни рук проведений під час виконання ними рутинних процедур дозволяє отримати найбільш об'єктивну інформацію.
«Де?»	У всіх клінічних підрозділах, де впроваджується програма з покращення гігієни рук.
«Коли?»	1. Слід провести базову оцінку дотримання правил гігієни рук у тих відділеннях, в яких заплановане впровадження, до початку реалізації. 2. Під час наступного запланованого оцінювання (щонайбільше через один рік) для визначення оцінки впливу. 3. Після впровадження та реалізації програми, проведення аудиту має повторюватися регулярно (щонайменше один раз на рік) для моніторингу стійкості покращення та винайдення областей, що потребують додаткового втручання. Оскільки вкрай важливо аби наступні оцінювання проводилися по тим же показникам, слід зберегти первинні налаштування аудиту.
«Хто?»	Дані інструменти мають використовуватися лише спостерігачем.
«Як?»	Інструкція наведена в формі збирання даних. В кожному із досліджуваних клінічних підрозділів слід оцінити від 150 до 200 випадків, коли потрібно провести гігієну рук.

Протокол оцінки дотримання правил гігієни рук

1. Під час проведення відкритих (персоналу повідомлено щодо проведення оцінювання) і прямих (оцінювання проводиться безпосередньо під час проведення медичних маніпуляцій) аудитів спостерігач представляється медичному працівнику, роз'яснює свою задачу пропонує встановити безпосередній неформальний зворотній зв'язок.

2. За медичним працівником ведеться спостереження під час надання ним медичної допомоги пацієнтам.

3. Дані, що були визначені для спостереження і те, що було виявлено під час оцінювання, слід записувати олівцем, для того щоб одразу вносити корективи якщо в них виникла потреба.

4. Верхня частина протоколу заповнюється до початку збору даних (за виключенням часу завершення і тривалості сеансу роботи).

5. Сеанс роботи має продовжуватися не більше 20 хвилин (± 10 хвилин в залежності від діяльності, за якою ведеться спостереження). Час завершення і тривалість сеансу роботи необхідно записувати в кінці періоду спостереження.

6. Спостерігач може вести спостереження не більше ніж за трьома медичними працівниками одночасно, якщо гігієна рук проводиться часто.

7. Кожна колонка таблиці із записами щодо дотримання гігієни рук призначена для певної професійної категорії, тому декілька медичних працівників за час одного сеансу роботи можуть бути послідовно включені у відведену для їх категорії колонку (колонка 1 відповідає професійній категорії 1). Можливий альтернативний варіант, коли кожна колонка призначена виключно для одного медичного працівника і тоді в кожній колонці зазначається лише його категорія (колонки 1-4 відповідають професійній категорії, наприклад, 2).

8. При виявленні показань до проведення гігієни рук одразу ж визначте випадок для проведення гігієни рук у відповідній колонці і поставте хрестик/галочку у квадратику, у відповідності до виявлених показань. Потім відзначте ті заходи, що були виконані або їх відсутність.

9. Кожен випадок для проведення гігієни рук вказується в одному рядку таблиці в кожному стовпчику; кожен рядок не пов'язаний із рядками в інших стовпчиках.

10. Кожна із колонок складається із двох квадратів (один – показання, другий – захід з гігієни рук). В першому можуть бути поставлені хрестики/галочки в одному або декількох квадратах (в залежності від наявних показань до проведення гігієни рук (наприклад, після контакту із пацієнтом + після ситуації, що пов'язана із потенційним ризиком контакту з біологічною рідиною). В другому квадраті слід ставити лише один хрестик/галочку у квадратику або колі.

11. Виконані або пропущені заходи щодо проведення гігієни рук завжди необхідно реєструвати в контексті випадку для проведення гігієни рук.

12. Використання рукавичок може бути зафіксовано лише в тому випадку, якщо захід із гігієни рук не виконано в той момент, коли на руках медичного працівника були одягнені рукавички (наприклад, до наступного контакту із пацієнтом медичний працівник не зняв рукавички та продовжив надавати медичну допомогу).

Форма для запису результатів спостереження

Сторінка № ____

Заклад: _____

Період №: _____

Сеанс роботи №: _____

Служба: _____

Дата: ____/____/____
(день/місяць/рік)Спостерігач: _____
(ініціали)

Відділення: _____

Час початку сеансу: _____ Час завершення сеансу: _____
(година і хвилини) (година і хвилини)

Палата: _____ Тривалість сеансу (в хвилинах): _____

Проф. кат.			Проф. кат.			Проф. кат.			Проф. кат.		
Код			Код			Код			Код		
№			№			№			№		
Випадо к	Показання	Заходи по гр	Випадо к	Показання	Заходи по гр	Випадо к	Показання	Заходи по гр	Випадо к	Показання	Заходи по гр
1	☐ дкп ☐ дап ☐ пбж ☐ пкп ☐ пзс	☐ АР ☐ МР ☐ відсутні ☐ рукавички	1	☐ дкп ☐ дап ☐ пбж ☐ пкп ☐ пзс	☐ АР ☐ МР ☐ відсутні ☐ рукавички	1	☐ дкп ☐ дап ☐ пбж ☐ пкп ☐ пзс	☐ АР ☐ МР ☐ відсутні ☐ рукавички	1	☐ дкп ☐ дап ☐ пбж ☐ пкп ☐ пзс	☐ АР ☐ МР ☐ відсутні ☐ рукавички
Випадо к	Показання	Заходи по гр	Випадо к	Показання	Заходи по гр	Випадо к	Показання	Заходи по гр	Випадо к	Показання	Заходи по гр
2	☐ дкп ☐ дап ☐ пбж ☐ пкп ☐ пзс	☐ АР ☐ МР ☐ відсутні ☐ рукавички	2	☐ дкп ☐ дап ☐ пбж ☐ пкп ☐ пзс	☐ АР ☐ МР ☐ відсутні ☐ рукавички	2	☐ дкп ☐ дап ☐ пбж ☐ пкп ☐ пзс	☐ АР ☐ МР ☐ відсутні ☐ рукавички	2	☐ дкп ☐ дап ☐ пбж ☐ пкп ☐ пзс	☐ АР ☐ МР ☐ відсутні ☐ рукавички
Випадо к	Показання	Заходи по гр	Випадо к	Показання	Заходи по гр	Випадо к	Показання	Заходи по гр	Випадо к	Показання	Заходи по гр
3	☐ дкп ☐ дап ☐ пбж ☐ пкп ☐ пзс	☐ АР ☐ МР ☐ відсутні ☐ рукавички	3	☐ дкп ☐ дап ☐ пбж ☐ пкп ☐ пзс	☐ АР ☐ МР ☐ відсутні ☐ рукавички	3	☐ дкп ☐ дап ☐ пбж ☐ пкп ☐ пзс	☐ АР ☐ МР ☐ відсутні ☐ рукавички	3	☐ дкп ☐ дап ☐ пбж ☐ пкп ☐ пзс	☐ АР ☐ МР ☐ відсутні ☐ рукавички
Випадо к	Показання	Заходи по гр	Випадо к	Показання	Заходи по гр	Випадо к	Показання	Заходи по гр	Випадо к	Показання	Заходи по гр
4	☐ дкп ☐ дап ☐ пбж ☐ пкп ☐ пзс	☐ АР ☐ МР ☐ відсутні ☐ рукавички	4	☐ дкп ☐ дап ☐ пбж ☐ пкп ☐ пзс	☐ АР ☐ МР ☐ відсутні ☐ рукавички	4	☐ дкп ☐ дап ☐ пбж ☐ пкп ☐ пзс	☐ АР ☐ МР ☐ відсутні ☐ рукавички	4	☐ дкп ☐ дап ☐ пбж ☐ пкп ☐ пзс	☐ АР ☐ МР ☐ відсутні ☐ рукавички

***гр** – гігієна рук; **дкп** – до контакту із пацієнтом; **дап** – до асептичної процедури; **пбж** – після ситуації, що пов'язана із ризиком контакту із біологічними рідинами; **пкп** – після контакту із пацієнтом; **пзе** – після контакту із об'єктами зовнішнього середовища, що перебувають у безпосередній близькості із пацієнтом; **АР** – гігієнічна антисептика рук; **МР** – миття рук з милом та водою.

Коротке описання рубрик:

сторінка № - зазначається лише в разі використання для одного сеансу більше однієї форми;

заклад – назва закладу охорони здоров'я або стаціонарного соціально-медичного закладу;

служба – терапевтична/внутрішні хвороби, хірургічна, інтенсивна терапія, змішана (надається різнопрофільна допомога в залежності від потреби), невідкладна допомога/приймальне відділення, акушерська, педіатрична, реабілітаційна, хоспісна тощо;

відділення – зазначити відділення закладу;

палата – зазначити палату, в якій проводилося спостереження;

період:

1 – базове оцінювання;

2 – через один місяць після впровадження;

3 і далі – наступні;

тривалість сеансу – різниця між часом початку сеансу і його завершенням в хвилинах;

сеанс роботи № – визначається під час введення даних для аналізу;

професійна категорія – визначається у відповідності до наступної класифікації:

1 – середній медичний персонал:

1.1 – медична сестра;

1.2 – акушерка;

1.3 – студент середньо-спеціального медичного навчального закладу;

2 – допоміжний персонал;

3 – лікарі:

3.1 – терапевт;

3.2 – хірург;

3.3 – анестезіолог/реаніматолог/лікар відділення невідкладної допомоги;

3.4 – педіатр;

3.5 – гінеколог;

3.6 – консультант іншого відділення;

3.7 – студент медичного вищого навчального закладу;

4. інші медичні працівники:

4.1 – практикуючий лікар (фізіотерапевт, спеціаліст із трудотерапії, аудіолог, логопед);

4.2 – технік (лаборант радіологічного відділення, лаборант, операційна медична сестра);

4.3 – інші (дієтолог, стоматолог, соціальні працівники, інші працівники сфери охорони здоров'я, що приймають участь у лікуванні пацієнта);

4.4 – студенти медичних і немедичних вищих навчальних закладів, сфера майбутньої роботи яких безпосередньо пов'язана із охороною здоров'я;

№ – число медичних працівників, які відносяться до однієї професійної категорії (мають однаковий код) та потрапили у поле зору спостерігача в моменти, що потребують виконання практики гігієни рук;

випадок – ситуація при якій є щонайменше одне показання для проведення практики гігієни рук;

показання – причина (причини), яка (які) обґрунтовує (обґрунтовують) необхідність виконання практики гігієни рук;

захід гр – реакція на показання до прийняття заходів, що забезпечують гігієну рук; вони можуть бути позитивними (□) або негативними (○).

Форма для запису результатів спостереження – розрахунок рівня дотримання

	Заклад: _____						Період: _____			Відділення: _____			Палата: _____		
	Професійна категорія: _____			Професійна категорія: _____			Професійна категорія: _____			Професійна категорія: _____			Всього за сеанс роботи:		
Сесія №	Випадок (n)	МР (n)	АР (n)	Випадок (n)	МР (n)	АР (n)	Випадок (n)	МР (n)	АР (n)	Випадок (n)	МР (n)	АР (n)	Випадок (n)	МР (n)	АР (n)
1															
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															
Всього															
Розрахунок	Заходи (n) = _____			Заходи (n) = _____			Заходи (n) = _____			Заходи (n) = _____			Заходи (n) = _____		
	Випадки (n) = _____			Випадки (n) = _____			Випадки (n) = _____			Випадки (n) = _____			Випадки (n) = _____		
Дотримання, %															

$$\text{Дотримання, \%} = \frac{\text{заходи}}{\text{випадки}} \times 100$$

Інструкція по використанню форми для розрахунку рівня дотримання

1. Перевірте дані, що включені в форму для запису результатів спостереження. Заходи по дотриманню гігієни рук, що не пов'язані із виявленими показаннями, не повинні враховуватися і навпаки.

2. Номер сеансу роботи і відповідні дані спостереження необхідно вказувати в одному і тому ж рядку. Посилання на номер сеансу роботи підтверджує той факт, що дані використовувалися при розрахунку частоти дотримання гігієни рук.

3. Розрахунок результатів по професійній категорії та по сеансу роботи (по вертикалі):

3.1 сумувати випадки необхідності дотримання практик гігієни рук, що записані в формі для запису результатів спостереження, та записати суму у відповідну клітинку форми розрахунку;

3.2 сумувати позитивні дії з гігієни рук з окремим зазначенням миття рук з милом (МР) та гігієнічної обробки рук антисептиком (АР) та записати суму у відповідну клітинку форми розрахунку;

3.3 провести аналогічні операції щодо кожної сесії;

3.4 скласти всі суми по кожній із професійних категорій і провести обчислення відсотку дотримання.

4. Сумування результатів, що записані в кожному із рядків, та визначення середнього показника дозволяє розрахувати загальний відсоток дотримання (останній рядок правої колонки).

Форма для запису результатів спостереження – розрахунок відповідності показанням до гігієни рук

	Заклад: _____						Період: _____			Відділення: _____			Палата: _____		
	Перед контактом із пацієнтом, (n)			До асептичної процедури, (n)			Після ситуації, що пов'язана із ризиком контакту із біологічними рідинами, (n)			Після контакту із пацієнтом, (n)			Після контакту із об'єктами зовнішнього середовища, що перебувають у безпосередній близькості із пацієнтом, (n)		
Сесія №	Показання (n)	MP (n)	AP (n)	Показання (n)	MP (n)	AP (n)	Показання (n)	MP (n)	AP (n)	Показання (n)	MP (n)	AP (n)	Показання (n)	MP (n)	AP (n)
1															
2															
3															
4															
5															
6															
7															
8															
9															
10															
11															
12															
13															
14															
15															
Всього															
Розрахунок	Заходи (n) = ____			Заходи (n) = ____			Заходи (n) = ____			Заходи (n) = ____			Заходи (n) = ____		
	Показання (n) = ____			Показання (n) = ____			Показання (n) = ____			Показання (n) = ____			Показання (n) = ____		
Відношення заходи/показання, %															

Розрахунок заходи/показання не дає точної оцінки частоти дотримання, оскільки знаменником є показання, а не випадок. Однак, отриманий результат надає загальне уявлення про поведінку медичного працівника по відношенню до кожного із типів показань до проведення практики гігієни рук.

Інструкція по використанню форми для розрахунку відповідності показанням до гігієни рук

1. Перевірте дані, що включені в форму для запису результатів спостереження. Заходи по дотриманню гігієни рук, що не пов'язані із виявленими показаннями, не повинні враховуватися і навпаки.

2. Якщо декілька показань виникають в рамках одного випадку, кожен із них має розглядатися окремо, так само як і відповідний захід із дотримання гігієни рук.

3. Номер сеансу роботи і відповідні дані спостереження необхідно вказувати в одному і тому ж рядку. Посилання на номер сеансу роботи підтверджує той факт, що дані використовувалися при розрахунку частоти дотримання гігієни рук.

4. Розрахунок результатів по професійній категорії та по сеансу роботи (по вертикалі):

3.1 сумувати показання щодо дотримання практик гігієни рук, що записані в формі для запису результатів спостереження, та записати суму у відповідну клітинку форми розрахунку;

3.2 сумувати позитивні дії з гігієни рук з окремим зазначенням миття рук з милом (МР) та гігієнічної обробки рук антисептиком (АР) та записати суму у відповідну клітинку форми розрахунку;

3.3 провести аналогічні операції щодо кожної сесії;

3.4 скласти всі суми по кожному із показань і провести обчислення відношення, що виражене у відсотках.